

MİKROORGANİZMALARDA BİYODÖNÜŞÜM KİNETİĞİ

Hücre Çoğalması

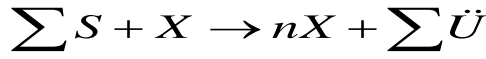
- ✓ Çoğalma için gerekli besin maddeler ve enerji kaynakları
- ✓ Optimum T, pH, iyon derişimi, vb..
- ✓ İnhibitörlerin olmaması

Hücre Çoğalma Kinetiği

1. Gecikme evresi (lag phase)
2. Üstel çoğalma evresi (exponential phase, log phase)
3. Durgunluk evresi (stationary phase)
4. Ölüm evresi (death phase)

Üstel çoğalma evresi

Substrat + Hücre → Hücre + Hücre dışı ürünler

Hücre çoğalma hızı = f(C_x)

$$r_x = \mu C_x$$

Burada:

r_x= hücre çoğalma hızı, derişim/zaman

C_x=hücre derişimi, derişim

t= zaman

μ=özgül çoğalma hızı, zaman⁻¹

$$r_x = \frac{dC_x}{dt}$$

$$r_x = \frac{dC_x}{dt} = \mu C_x$$

$$\int_{C_{x0}}^{C_x} \frac{dC_x}{C_x} = \mu \int_0^t dt$$

$$\ln \frac{C_x}{C_{x0}} = \mu t$$

İkilenme süresi

t=0 C_x=C_{x0}

t=t_D C_x=2C_{x0}

$$\frac{dC_x}{dt} = \mu C_x$$

$$\int_{C_{x0}}^{2C_{x0}} \frac{dC_x}{C_x} = \mu \int_0^{t_D} dt$$

$$\ln \frac{2C_{x0}}{C_{x0}} = \mu t_D$$

$$t_D = \frac{\ln 2}{\mu}$$

Monod Çoğalma Kinetiği

$$\mu = \frac{\mu_{\max} C_S}{K_S + C_S}$$

Burada:

μ= özgül çoğalma hızı, zaman⁻¹

μ_{max}= maksimum çoğalma hızı, zaman⁻¹

C_S=ortamdaki substrat derişimi, derişim

K_S= substratın doyunluk sabiti (Monod sabiti), derişim

$$C_S \ll K_S \quad \mu = \frac{\mu_{\max} C_S}{K_S}$$

$$r_x = \frac{dC_x}{dt} = \mu C_x - k_d C_x \quad \mu = \mu_{\max}$$

Hücre çoğalma hızı

$$r_x = \mu C_x$$

$$r_x = \mu C_x = \frac{\mu_{\max} C_S}{K_S + C_S} C_x$$

Monod Sabitlerinin Bulunması

$$\frac{1}{\mu} = \frac{1}{\mu_{\max}} + \frac{K_S}{\mu_{\max}}$$

$$\text{egim} = \frac{K_S}{\mu_{\max}} \quad \text{kayma} = \frac{1}{\mu_{\max}}$$

Substrat inhibisyonu

$$\mu = \frac{\mu_{\max} C_S}{K_S + C_S \left(1 + \frac{C_S}{K_i} \right)}$$

$$r_x = \mu C_x = \frac{\mu_{\max} C_S C_x}{K_S + C_S \left(1 + \frac{C_S}{K_i} \right)}$$

Mikroorganizma çoğalmasına sıcaklık etkisi:

Mikroorganizmaların ölüm kinetiği 1.mertebe kabul edilebilir.

t=0 C_x=C_{x0} için çözüm:

$$- \int_{C_{x0}}^{C_x} \frac{dC_x}{C_x} = k_d \int_0^t dt$$

$$\ln \frac{C_x}{C_{x0}} = -k_d t \quad C_x = C_{x0} e^{-k_d t}$$

k_d nin sıcaklığa bağlılığı:

Mikroorganizma çoğalma ve ölüm kinetiği bir arada ele alınırsa:

$$k_d = k_d' e^{-E_d / RT}$$

Mikroorganizma çoğalması için $\mu \gg k_d$ olmalıdır. k_d ve $\mu = f(T)$

μ 'nün sıcaklığa bağılılığı:

$$\mu = \mu' e^{-E_a / RT}$$

Verim (Y):

$$Y_{FG} = \frac{\Delta F}{-\Delta G}$$

Toplam ve anlık verimler:

$$Y_{FGtoplam} = \frac{\Delta F}{-\Delta G}$$

$$Y_{FGanlik} = \lim_{\Delta G \rightarrow \infty} \frac{\Delta F}{-\Delta G} = \frac{dF}{-dG} = \frac{dF/dt}{-dG/dt} = \frac{r_F}{-r_G}$$

Maintenance factor (m):

$$-\frac{dC_S}{dt} = mC_x$$

Çoğalma, Substrat Tüketim ve Ürün Oluşum Hızları:

Hücre çoğalma hızı:

$$r_x = \frac{dC_x}{dt} = \mu C_x$$

Ürün oluşmaksızın substrat tüketim hızı:

Substratın toplam tüketim hızı= Substratın hücre çoğalmasında tüketim hızı +
Substratın maintenance için tüketim hızı

$$-r_s = -\frac{dC_S}{dt} = \frac{r_x}{Y_{XS}} = \frac{\mu C_x}{Y_{XS}}$$
$$Y_{XS} = \frac{r_x}{-r_s} \quad -r_s = \frac{r_x}{Y_{XS}}$$
$$-\frac{dC_S}{dt} = mC_x$$

$$-r_s = -\frac{dC_S}{dt} = \frac{\mu C_x}{Y_{XS}} + mC_x$$

Ürün oluşumu ile substrat tüketim hızı:

$$-r_s' = -\frac{1}{C_x} \frac{dC_S}{dt} = \frac{\mu}{Y_{XS}} + m$$

Substratın toplam tüketim hızı= Substratın hücre çoğalmasında tüketim hızı +
Substratın maintenance için tüketim hızı +

$$-r_s = -\frac{dC_s}{dt} = \frac{q_{\dot{U}} C_x}{Y_{\dot{U}S}}$$

Substratın ürün oluşumunda tüketim hızı

$$Y_{\dot{U}S} = \frac{r_{\dot{U}}}{-r_s}$$

$$-r_s = \frac{r_{\dot{U}}}{Y_{\dot{U}S}} \quad r_{\dot{U}} = q_{\dot{U}} C_x$$

Ürün Oluşum Modelleri:

1. Paralel çoğalma ve ürün

$$-r_s = -\frac{dC_s}{dt} = \frac{\mu C_x}{Y_{XS}} + m C_x + \frac{q_{\dot{U}} C_x}{Y_{\dot{U}S}}$$

2. Karışık çoğalma ve ürün

$$-r_s' = -\frac{1}{C_x} \frac{dC_s}{dt} = \frac{\mu}{Y_{XS}} + m + \frac{q_{\dot{U}}}{Y_{\dot{U}S}}$$

3. Ayrık çoğalma ve ürün

Kaynak:

1. Bailey JE and Ollis DF, 1986. Biochemical Engineering Fundamentals, McGraw Hill, 2.baskı, NY
2. Doran PM, Bioprocess Engineering Principles, Academic Press, 1995.